

BESZÁMOLÓ
AZ ÉDUKÖVIZIG VÍZKÁRELHÁRÍTÁSI MŰVEINEK ÁLLAPOTÁRÓL
A 2009. ÉVI FELÜLVIZSGÁLAT TÜKRÉBEN

Komárom-Esztergom Megye

1. Vízkárelhárítási létesítmények ismertetése

1.1. Árvízvédelmi művek

Komárom-Esztergom megye területén két árvédelmi öblözet (a Komárom-Almásfüzitői és a Tát-Esztergomi) található. A mértékadó árvízszinthez tartozó veszélyeztetett területe összesen 44 km². A Komárom-almásfüzitői és Esztergomi védvonalak összes hossza 22,5 km.

A védvonalak között magas parti szakaszok vannak, magasságuk legalább a mértékadó árvízszint felett van.

A megyében 73 település valamilyen mértékben érintett az árvízvédekezés, belvízvédekezés vagy helyi vízkárelhárítás kapcsán.

A 2009. június 25- július 4. között került sor árvízvédekezésre. Az Esztergomi és a Komárom-Almásfüzitői árvízvédelmi szakaszon is II. fokú készütségi elrendelése vált szükségessé.

01.01. Esztergomi árvízvédelmi szakasz

Duna jobb parti védvonal egyrészt Esztergom belvárosát védi melynek hossza 3.363 fm (Esztergomi gátörjárás), másrészt a megépült Tokod-Tát elkerülő úthoz tartozó 4.974 fm (Táti gátörjárás), összesen 8.134 fm

A védvonalon kívül érintett települések: Nyergesújfalu, Tokod, Pilismarót, Dömös, valamint Esztergom Prímás sziget.

Az árvédelmi töltés magasságilag biztonságosan megfelelő, de keresztmetszeti és általános hiányos szakaszai vannak.

Árvízvédelmi szempontból megfelelő az Esztergomi gátörjáráson 1.346 m hosszú vegyes szerkezetű védvonal, a 2017 m hosszú töltésben keresztmetszeti és általános hiányok vannak. A táti védvonal I. ütemben elkészült szakasza az előírás szerint kiépített, de a patakok visszatöltésének hiányában, jelenleg még ideiglenes védművek építésére is szükség van. A védvonalak megépítése KEOP projekt keretében fog megvalósulni.

01.02. Komárom-Almásfüzitői árvízvédelmi szakasz

A megye másik árvízvédelmi vonala Almásfüzitő keleti oldalán indul és Komáromban a koppánymonostori magas partig tart, 14,283 km hosszban, melyből földtöltés 9,941 km, árvízvédelmi fal 0,419 km, magas part 4,523 km.

A védvonal tulajdonjogilag, kiépítettségét tekintve és szerkezetileg is vegyes képet mutat (árvédelmi fal, töltés, magas part, vegyes szerkezet). A legkritikusabb szakasz a 7+520 – 12+150 tkm közötti vasúti védvonal, mely magasságilag sem kiépített. Árvízvédelmi szempontból megfelelő 2.699 m.

A III. fokú árvízvédelmi készütségi szintnél a töltés olyan terhelést kap, hogy várható a vasúti közlekedés korlátozása.

1.2. Belvízvédelmi művek

01.02. Szőny – Füzitői belvízvédelmi szakasz

Komárom-Esztergom megye területén a domborzati jelleg miatt egy belvízvédelmi szakasz található a 01.02. számú, amely a Szőny-Füzitői csatorna völgyelete kb. 2000 ha kiterjedésben.

A belvízvédelmi szakaszhoz tartozik 15,7 km hosszú belvízcsatorna, 4 db szivattyúállás 1 db műtárgy.

A Szőny-Füzitői belvízcsatorna teljes hossza 13,08 km, az alsó 11,9 km kezelője az Észak-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, a fennmaradó felső szakasza (1,18 km) kezelője a Komárom Polgármesteri Hivatal.

A szakaszhoz tartozik még a Dunaalmási belvízcsatorna, mely teljes (3,8 km) hosszban Igazgatóságunk kezelésében van. A belvízcsatorna felújítása a BNV munkálatainak befejezésével, illetve a rehabilitációs keretek megszűnésével elmaradt, felújítása a „Tatai Öreg-tó és Által-ér vízgyűjtő rehabilitáció” című projektben fog megvalósulni.

A belvízvédelmi szakaszon tározó nincs, így vízvisszatartásra csak a meder szolgál. A Szőny-Füzitői és a 10 sz. főközlekedési út találkozásánál árvízvédelmi zsilip és szivattyúállás épült (1961-ben) a Duna visszaduzzasztó hatásának kivédésére és a belvizek átemelésére. Együttes ár-és belvízvédekezésnél a vizek átemelése erről és másik 3 db szivattyúállásról történik mobil szivattyúegységgel. A szivattyúállások és műtárgyak állapota megfelelő, funkciójukat el látják.

Dombvidéki vízfolyások

A megye többi részein a vízkárokat nem a belvíz, hanem a dombvidéki vízfolyások nagyvizei, vagy a vízfolyásokon visszaható Dunai nagyvizek okozzák.

Komárom-Esztergom megyében 143,4 km kizárólagos állami tulajdonú és 29,4 km nem kizárólagos állami tulajdonú vízfolyás, 24 db műtárgy és 3 db mederőr telep van Igazgatóságunk vagyonkezelésében.

A többi vízfolyás ún. közcélú társulati, Megyei FVM. illetve önkormányzati kezelésű meder. A megye területén a Komáromi és a Gerecse-Pilis Vízi Társulat működik, amelyek lefedik a teljes vízgyűjtőt.

2. Árvíz-, belvíz- és preventív védekezés, valamint helyi vízkárelhárítás 2009. évben

2.1. Árvízvédekezés

Ebben az évben a Komárom-Almásfüzitői és Tát-Esztergomi védvonalakon június-júliusban vonult le II. fokú készültség elrendelését igénylő árhullám.

Az esztergomi védvonalon a fontosabb beavatkozások a műtárgyak lezárása, figyelőszolgálat, uszadék eltávolítás volt.

A Komárom-Almásfüzitői védvonalon a zsilipek zárására került sor. Az elbontott Szőnyi zsilip helyén szivárgás, rézsüsúvadás jelentkezett

Mindkét szakaszon természetesen értesítettük az érintett külső szervezeteket, önkormányzatokat.

2.2. Belvízvédelem

A 01.02. sz. Szőny-Füzitői belvízvédelmi szakaszon 2009-ben nem került sor belvízvédekezésre.

2.3. Helyi vízkárelhárítás

2009. évben nem került sor helyi vízkárelhárítási készülség elrendelésére.

2.4. Preventív védekezés

Keretében a vízkárelhárítási művek azonnali beavatkozást igénylő tevékenységei, a műszaki állapotok helyreállítása, a medrek vízszállító-képességének javítása történt.

- Concó patak 8+970 – 12+025 vízfolyás km szelvények közötti szakasz partbiztosítási munkái

- Cuhai Bakony-ér 18+ 830 - 20+ 600 km szelvények között, vízlevezető képesség javítása érdekében végzett medertisztítási munkák

2.5. Vízminőségi kárelhárítás

18 káresemény Komárom-Esztergom megyét érintette

Elrendelve **Komárom-Esztergom megyét érintő** vízminőségi fokozatok száma:

III. fok - 1 alkalommal / Táti-Dunaágon és az Esztergomi Kis-Dunaágon szénhidrogén szennyezőanyag eltávolítása a vízfelszínről – operatív beavatkozás/

A 2009. évi őszi bejárások során tapasztaltak alapján öt intézkedés vált szükségessé.

3. A védművek és vízfolyások 2009. évi állapota, helyzetértékelése őszi felülvizsgálatok tükrében

3.1. Árvízvédelmi művek

A védművek rendszeres őszi felülvizsgálatát 2009. november 2-án tartottuk a jogszabályokban rögzítetteknek megfelelően. A megyében lévő árvízvédelmi fővédvonalak egyben határmenti árvízvédelmi rendszerbe tartoznak, így a felülvizsgálaton a Szlovák Vízügyi szervezet képviselői is részt vettek. Jelen volt a felülvizsgálaton a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság, Megyei Védelmi Bizottság, Komáromi Polgárvédelmi Kirendeltség, Komárom város és Almásfüzitői önkormányzat munkatársa is.

A megye területén lévő védművek állapota a 2009-ben végzett fenntartási munkák után kielégítő, kaszáltága, töltéskorona karbantartottsága, járhatósága megfelelő. A füves területek fenntartásánál előnyként jelentkezik a kaszáló/legelő iránti kereslet újbóli megnövekedése, növekvő problémát jelent a forráshiány miatt a köburkolatok fokozatos állapotromlása.

A töltésen a gyeptakaró kétszeri kaszálása megtörtént, a burkolt rézsű műszaki állapota megfelelő.

A védvonalakban lévő műtárgyak felülvizsgálatát az Igazgatóság elvégezte.

Vizsgálati eredmények értelmében:

- Megszüntetendő a 0+347 tkm Malom utcai, 0+233 tkm gravitációs bevezetés (Esztergom), Iszapülepítő csatorna (Mol Nyrt.), MÁV vízkivételi zsilip (Komárom).
- Megfigyelés alatt tartandó Lázár utcai csapadékvíz átvezetés (Esztergom)

A felülvizsgálat tapasztalatai alapján Igazgatóságunk Intézkedési tervet készített melyben rögzítette a 2010. évben elvégzendő legfontosabb feladatokat.

A 2009. évi árvíz az alábbi helyeken okoztak rongálódásokat, melyek helyreállítása folyamatban van:

- Esztergomi védvonal, csapadékvíz vezeték aknájának betonfala alatti anyagbemosódás és a körülötte keletkezett kráter feltárása és helyreállítása
- Esztergomi védvonal, vasbeton árvízvédelmi fal törése és elmozdulása, a védvonal vízoldalán lévő rézsűburkolat javítása
- Esztergomi védvonal, vízoldalon lévő rézsűburkolat javítása
- Szőny-Füzitői belvízcsatorna torkolati zsilip, zsilipkapu javítása, csurgás megszüntetése
- almásfüzitői szivattyúállás szivattyú szívó ill. nyomóvezetékekhez csatlakozó gumigyűrűk cseréje
- Komáromi ékelt kőburkolat kimosódásának javítása

A védvonalak nem mindenhol felelnek meg a kiépítettségre vonatkozó jogszabályi előírásoknak, ezért fejlesztésük szükséges. (4. fejezet)

3.2. Vízrendezési művek

3.2.1. Belvízcsatornák

A Szőny-Füzitői állami kezelésű szakaszát Igazgatásunk a szinten tartás érdekében ez évben egyszer kaszálta. Ugyanakkor a Dunaalmási belvízcsatorna fenntartására a keretek nem adtak lehetőséget.

3.2.2. Vízfolyások

2009. évben Igazgatóságunk által kezelt 173 km dombvidéki vízfolyáshosszból 29,6 km-t tudott egyszer kaszálni, az összes hossz 17 %-án.

2009. évben Igazgatóságunk az FMM által meghirdetett közmunkaprogramban nem nyert támogatást. Ez visszahatott a fenntartottsági állapotokra, mivel a korábbi években az elnyert összegekkel jelentős plusz vízfolyás hosszakat tudunk kaszálni.

Megállapítható, hogy jelen helyzetben a rendelkezésünkre álló gazdasági, pénzügyi források elmaradnak a minimális fenntartáshoz szükséges igényszinttől. Ezért a vízrendezési létesítmények, úgy a belvízcsatornák, a vízfolyások, az ezekhez kapcsolódó műtárgyak vízvezetési alkalmassága, karbantartottsága évről-évre csökken. Hosszú távon sokkal több pénzt kell költeni a teljes felújításra, mint amennyibe a folyamatos fenntartottság kerülne.

Az „Öreg-tó és Által-ér vízgyűjtő rehabilitációja” című projekt keretében végzett munkák nagy előrelépést jelentenek a térség vízfolyásainak levezető képességének helyreállításával.

4. Fejlesztések, projektek

4.1. Árvízvédelem

A KEOP-ban pályázott projektek

Tát Kenyérmezei és Unyi-patak visszatöltése

-Unyi patak visszatöltése a bal parton, (kiépítettség MÁSZ +1,20 m, magaspart MÁSZ+0,50 m + mobil gát, 2db árvízvédelmi zsilip, csapadékvíz bevezetés)

- Unyi patak visszatöltése a jobb parton, (kiépítettség MÁSZ +1,20 m, magaspart MÁSZ+0,50 m, 1db árvízvédelmi zsilip, 1 db szivornya)

- Kenyérmezei-patak visszatöltése a bal parton (árvízvédelmi töltés 448 fm hosszban MÁSZ+1,20 m kiépítési szinten)

- gátórház felújítás, távjelző vízmérce kiépítés

Az 1. fordulóban az előkészítés megtörtént, a 2. forduló pályázat beadásra került. Elbírálás 2009. decemberére, támogatási szerződés megkötése 2010 januárra várható. Befejezés 2011 decemberre tervezett.

Komárom – Almásfüzitő árvízvédelmi öblözet árvízvédelmi biztonságának javítása

- A meglévő védvonal árvízvédelmi előírásoknak megfelelő fejlesztése, (új védvonal kiépítése 4630 fm hosszban, keresztező műtárgyak felújítása, átépítése, magasépítési létesítmények felújítása, hírközlés fejlesztése)

Az 1. fordulóban aláírt támogatási szerződéssel rendelkezik az előkészítésre. Jelenleg közbeszerzési eljárás keretében folyik a tervező kiválasztása.

1. forduló időtartama: 2008. október-2010. augusztus. Ezt követően a megvalósulás 2. forduló 2010 november-2012. június.

Duna-projekt

(lásd külön részletezve)

4.2. Vízrendezés

- A Cuhai Bakony-ér partrendezése, cserjeirtás a 16+ 080 – 18+830 km szelvények között

A Cuhai Bakony-ér medre a benőtt állapotában nem tette lehetővé alapvető funkciójának betöltését. A 16+080 – 18+830 km szelvények közötti szakaszon a lefolyási viszonyok javítása érdekében a mederben lévő fák, cserjék kivágása, nád- sás kaszálása, valamint a feltorlódott uszadék került eltávolításra.

- Tokodi mederőr-telep rekonstrukciója megtörtént

A ROP-ban pályázott projekt:

Tatai Öreg-tó és Által-ér vízgyűjtő rehabilitációja

A Közép-dunántúli Operatív Program keretén belül, Helyi és Térségi jelentőségű vízrendszerek rekonstrukciója komponens

A támogatási szerződés aláírása 2009. június 3.-án megtörtént.

A kivitelező, a műszaki ellenőr és a PR tevékenységet végző vállalkozó a kiválasztása folyamatban van.

Várhatóan a kivitelezés 2010. februárban megkezdődik, befejezés 2011. június 15.

A KEOP-ban pályázott projekt

A Sárisáp ivóvízbázis védőterületének biztonságba helyezése érdekében az Unyi patak 12+453 -12+900 km közötti szakaszának mederrendezése.

KEOP- Ivóvízbázis-védelem konstrukció - Üzemelő vízbázisok biztonságba helyezése (B komponens) tárgyú felhívás alapján

Egy forduló a pályázat. A Támogatási Szerződés 2009. május 4-én megkötésre került.

Jelenleg folyamatban van a műszaki ellenőr és a kivitelező kiválasztása két eljárásban.

A kivitelezés kezdésének várható időpontja 2010. január vége, befejezés 2010. június 30.

A projekt a vízjogi üzemeltetési engedély megszerzésével zárul 2010. szeptember 30-án. A projekt teljes lezárása 2010. december 31.

ÉDUKÖVIZIG, Győr, 2009. november 23.